

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Onderhorigheid en separatisme, koloniaal bestuur en lokale politiek op Aruba, 1816-1955

Alofs, Lucas J.

Citation

Alofs, L. J. (2011). Onderhorigheid en separatisme, koloniaal bestuur en lokale politiek op Aruba, 1816-1955. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/17992>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License:

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/17992>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

BIJLAGEN

Het eerste cijfer van de bijlage verwijst naar het bijbehorende hoofdstuk.

Bijlage 1.1 Opgave van de belastbare inkomens naar aantal aanslagen 1920-1924

Bijlage 4.1 Subsidies aan de kolonie Curaçao in guldens, 1876-1882

Bijlage 6.1 Subsidies aan de kolonie Curaçao in guldens, 1895-1924

Bijlage 6.2 Uitgaven en inkomsten naar eiland in guldens, 1921-1923

Bijlage 6.3 Inkomsten en uitgaven op Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba, 1910, 1921

Bijlage 7.1 Bevolkingsaantallen, geboortesaldi en migratiesaldi, 1920-1954

Bijlage 7.2 Bevolkingsspreiding naar herkomst en district, 1930

Bijlage 7.3 Werknemeraantallen Lago 1934-1955

Bijlage 9.1 Samenstelling electoraat 1949, 1950, 1951, 1954

Bijlage 9.2 Uitslagen verkiezingen 1949, 1950, 1951, 1954

Bijlage 9.2a Uitslagen AVP naar regio 1950, 1951, 1954

Bijlage 9.2b Uitslagen UNA naar regio 1950, 1951, 1954

Bijlage 9.2c Uitslagen PPA naar regio 1950, 1951, 1954

Bijlage 9.2d Uitslagen AEP/OAP naar regio 1950, 1951

Bijlage 1.1 Opgave van de belastbare inkomens naar aantal aanslagen 1920-1924

	1920/1	1921/2	1922/3	1923/4
900 - 1.000	22	39	40	34
1.000 - 1.500	33	47	38	47
1.500 - 2.000	14	13	17	14
2.000 - 2.500	.4	.8	15	.9
2.500 - 3.000	.1	.2	.8	.4
3.000 - 3.500	.3	.2	.2	.4
3.500 - 4.000	.2	.3	.2	.5
4.000 - 4.500	.0	.0	.1	.1
4.500 - 5.000	.0	.1	.3	.0
5.000 - 5.500	.3	.1	.0	.0
5.500 - 6.000	.0	.3	.1	.1
6.000 - 6.500	.1	.-	.3	.-
6.500 en meer	.2	.2	.2	.3
Totaal	85	121	132	118

Bronnen: KV 1922 Bijlage T; KV 1923.

Toelichting: dit zijn alleen de opgaven onder A, 'In de kolonie wonende personen', B, 'In de kolonie gevestigde lichamen' en C 'Buiten de kolonie wonende personen en buiten de kolonie gevestigde lichamen' ontbreken op Aruba en komen maar sporadisch voor op de eilanden buiten Curaçao.

Bijlage 4.1 Subsidies aan de kolonie Curaçao in guldens, 1876-1882

Jaar	Subsidie	Jaar	Subsidie
1867	160.326,93	1876	151.562,52
1868	200.545,12	1877	200.396,52
1869	148.799,28	1878	245.297,09
1870	63.750,30	1879	236.288,45
1871	50.591,67	1880	153.345,14
1873	22.154,73	1881	175.883,44
1874	75.458,39	1882	34.542,68
1875	106.894,38		

Bron: Plante Feburé, 1918, pp. 145-146.

Bijlage 6.1 Subsidies aan de kolonie Curaçao in guldens, 1895-1924

Jaar	Subsidie	jaar	Subsidie	Jaar	Subsidie
1895	80.388,50	1905	246.237,56	1915	581.955,02
1896	199.609,39	1906	288.580,27	1916	546.962,70
1897	119.056,31	1907	220.459,15	1917	725.611,53
1898	172.224,17	1908	381.203,78	1918	875.336,-
1899	196.056,31	1909	353.431,72	1919	1.169.925,-
1900	168.202,20	1910	350.848,06	1920	1.268.840,-
1901	168.181,86	1911	354.843,29	1921	1.053.077,-
1902	189.219,26	1912	424.812,18	1922	1.493.787,-
1903	180.099,71	1913	401.669,02	1923	734.784,-
1904	238.446,91	1914	522.822,47	1924	718.430,-

Bron: Plante Feburé, 1918, pp. 145-146; De Gaay Fortman, 1922-1924, p. 568. De jaren 1895 en 1896 zijn voorschotten. De opgaven voor 1922-1924 betreffen ramingen.

Bijlage 6.2 Uitgaven en inkomsten naar eiland in guldens, 1921-1923

	Uitgaven	inkomsten	Uitgaven	inkomsten	Uitgaven	inkomsten
	1921	1921	1922	1922	1923*	1923*
Curaçao	1.118.788	1.397.327	1.016.432	1.102.849	993.455	1.226.800
Aruba	213.811	39.571	113.646	42.925	112.209	41.100
Bonaire	102.215	47.766	76.253	35.375	81.105	36.075
St. Maarten	114.002	38.704	84.055	23.657	86.497	43.850
St. Eustatius	58.793	32.605	68.453	21.755	53.615	22.075
Saba	57.877	12.660	41.440	8.350	45.735	9.450
totaal tekort	69.663		67.600		29.300	

Bron: De Gaay Fortman, 1922-1924, pp. 550-551.* 'voor 1923 is geen rekening gehouden met eene bij Nota van wijzigingen aan de Tweede Kamer voorgestelde verlaging der uitgaven met ruim f. 100.000,- en verhooging der middelen met f. 300.000,-'.

Bijlage 6.3 Inkomsten en uitgaven op Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba in guldens, 1910, 1921

	Inkomsten	Uitgaven	Tekort	Inkomsten	Uitgaven	Tekort
	1910	1910		1921	1921	
Sint Maarten	20.000	40.000	20.000	38.700	114.000	75.300
Sint Eustatius	9.000	32.100	22.000	32.600	58.800	26.200
Saba	6.000	26.200	20.200	12.700	57.900	45.200

Bron: Goslinga, 1990, p. 622, op basis van KV's.

Bijlage 7.1 Bevolkingsaantallen, geboortesaldi en migratiesaldi, 1920-1954

jaar	totaal	Geboortesaldo	migratiesaldo
1920	...265	3	- 672
1921	..8888	- 49	+ 672
1922	..8829	274	- 333
1923	..8785	254	- 298
1924	..9021	178	+ 58
1925	..9435	275	+ 139
1926	.9 206	154	+ 201
1927	10 508	205	+1.097
1928	12 224	339	+1.1377
1929	13 450	366	+ 860
1930	15 687	398	+1.1830
1931	15 689	366	- 364
1932	16 757	626	+ 442
1933	17 614	619	+ 238
1934	18 975	651	+ 710
1935	20 414	671	+ 768
1936	21 658	721	+ 503
1937	23 719	696	+1.1385
1938	28 155	816	+3.620
1939	30 461	978	+1.1328
1940	30 614	940	- 787
1941	31 522	983	- 75
1942	33 853	799	+1.1532
1943	37 337	1046	+2.438
1945	42 764	1313	+2.133
1946	45 907	1307	+1.1836
1947	47 932	1387	+ 638
1948	51 110	1437	+1.1741
1949	53 574	1625	+ 830
1950	53 209	1806	- 2127
1951	54 631	1780	- 358
1952	56 206	1709	- 134
1953	57 303	1830	- 733
1954	55 912	1810	- 3201

Bronnen: Pietersz, 1985, p. 125; R.M. Croes, 1987, p. 55; Stat. Med. dec 1956 4(6), p. 5; BNA, Verslag Aruba 1951-1954.

N.B. De daling van 1931 is mede het gevolg van herijking na de volkstelling van 1930 (*Amigoe di Curaçao* 16-4-1932).

Bijlage 7.2 Bevolkings spreiding naar herkomst en district, 1930

	Totaal	Aruba	Kolonie	Elders West Indië	Nederland	Europa buiten NL	Andere oorden
Oranjestad (stadsdistrict)	2858	1854	280	260	58	50	356
1e district: Oranjestad	1795	1083	290	280	29	90	23
2e district: Noord	2621	2392	110	95	3	15	6
3e district: Santa Cruz	2548	2063	250	151	6	20	58
4e district: Savaneta / San Nicolas	5205	2733	720	725	40	281	706
Totaal ultimo 1930	15 027	10 125	1650	1511	136	456	1149

Bron: CHA archief bevolkingsstatistiek, pp. 15-17, Staat aantoonende de verdeling van ingezetenen op het eind van 1930, naar hunne geboorteplaatsen en de kerkgenootschappen waartoe zij behoren, 25-2-1931.

Bijlage 7.3 Werknemersaantallen Lago 1934-1955

Year	for.staff	staff/regular	Total
1934	779	1864	2643
1935	799	1935	2734
1936	619	2224	2843
1937	613	3312	3925
1938	905	4568	5473
1939	997	4661	5658
1940	793	3755	4548
1941	706	4367	5073
1942	715	5427	6142
1943	647	5641	6288
1944	608	5747	6355
1945	652	6806	7458
1946	719	7083	7802
1947	736	7121	7857
1948	807	7455	8262
1949	815	7002	7817
1950	767	6414	7181
1951	733	6435	7169
1952	728	6616	7344
1953	710	6509	7219
1954	680	5920	6600
1955	604	5693	6297

Bron: Lago employée statistics, maart 1983.

Bijlage 9.1 Samenstelling electoraat 1949, 1950, 1951, 1954

Herkomst	1949*	1950	1951	1954
Aruba	7511	7877	8072	8977
Curaçao	776	786	824	977
Bonaire	612	657	652	711
Sint Maarten	929	969	982	1024
Saba	315	386	360	391
Sint Eustatius	267	290	280	301
Nederland / Indonesië	532	862	906	1160
Suriname	954	1249	1209	1228
Overig	887	1174	1273	1228

Bronnen: *Amigoe* 1-12-48; *Beurs* 1-2-49; *Amigoe* april 1950; BNA, Verslag Aruba 1949, 1950, 1951, 1954. * De opgave van 1949 betreft de situatie per 1-12-48.

Bijlage 9.2 Uitslagen verkiezingen 1949, 1950, 1951, 1954

	1949	1950	1951	1954
AVP	6257	4474	4510	3822
UNA (I en II)	4799	3048	3296	1749
PPA	-	3062	4445	8412
AEP/OAP	-	1409	519	-

Bron: Bureau Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister Aruba, Verkiezingsregister 1948; *Arubaanse Courant* 16-11-1954.

Bijlage 9.2a Uitslagen AVP naar regio 1950, 1951, 1954

Jaar	Noord	Oranjestad	Sta Cruz	Savaneta	San Nicolas
1950	814	1213	1156	647	644
1951	790	1273	1068	681	689
1954	591	1449	387	616	799

Bijlage 9.2b Uitslagen UNA naar regio 1950, 1951, 1954

Jaar	Noord	Oranjestad	Sta Cruz	Savaneta	San Nicolas
1950	578	1081	656	198	535
1951	611	1091	728	220	655
1954	369	629	333	137	281

Bijlage 9.2c Uitslagen PPA naar regio 1950, 1951, 1954

Jaar	Noord	Oranjestad	Sta Cruz	Savaneta	San Nicolas
1950	113	795	655	307	3063
1951	179	1007	778	437	4445
1954	773	2586	1193	947	8412

Bijlage 9.2d Uitslagen AEP/OAP naar regio 1950, 1951

Jaar	Noord	Oranjestad	Sta. Cruz	Savaneta	San Nicolas
1950	11	146	33	136	1087
1951	15	58	22	36	376

Bron: Bureau Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister Aruba, Verkiezingsregister 1948; *Arubaanse Courant* 16-11-1954.

Lijst en afkortingen van geraadpleegde archieven**Aruba**

- AIC Archief parochie *Imaculado Concepcion* (Santa Cruz, Aruba)
Buki di Splicacion (inmiddels waarschijnlijk vernietigd)
- ANA *Archivo Nacional Aruba / Nationaal Historisch Archief (Oranjestad, Aruba)*
(551)
Archief van de Gezaghebber
Beschikkingen van de gezaghebber
Beschikkingen van de gouverneur
Brievenboeken (brieven van de commandeur / gezaghebber)
Brieven van de gouverneur
Correspondentie van de gezaghebber (aan derden)
Geheime correspondentie gezaghebber aan Gouverneur
Jacob Thielen: *geheim archief gezaghebber Jacob Thielen ca. 1900-1906.*
Journaal: *Journaal van de gezaghebber*
Lago-archief
Rekwesten: *Rekwesten aan de commandeur / gezaghebber (door derden)*
RvP: *Archief van de Raad van Politie*
RvP not.: *Notulenboek van de Raad van Politie*
Verkiezingsarchief Aruba 1949-1955
- APG Archief *Arubaanse Protestantse Gemeente* (Oranjestad, Aruba)
Brievenboeken
- ASF Archief *parochie Sint Franciscus* (Oranjestad, Aruba) (inmiddels aanwezig in ANA)
Diverse losse overheidsdocumenten
- BNA *Biblioteca Nacional Aruba*, afdeling Arubiana / Caribeana
Collectie Hartog
Commissie Aruba-Curaçao (1948) *Rapport Commissie Aruba-Curaçao.*
Commissie Aruba-Curaçao (1948a) *Geschriften A; Notulen van de Algemene Vergaderingen.*
Commissie Aruba-Curaçao (1948b) *Geschriften B; Notulen subcommissies met bijlagen.*
Commissie Aruba-Curaçao (1948c) *Geschriften C; Verslagen van de gehouden zittingen tot het verzamelen van inlichtingen.*
Commissie Aruba-Curaçao (1948d) *Geschriften D; Sociale en Economische toestand van het staatsdeel Curaçao.*
Commissie Aruba-Curaçao (1948e) *Nota inzake Overheidsfinanciën.*
ER not.: *Notulen van de Eilandsraad van Aruba*
Kostbare Collectie
Verslag Aruba: *Verslagen van de toestand van het eilandgebied Aruba* (tevens gedeeltelijk aanwezig in ANA en CHA)

---

551 Sinds het onderzoek is de collectie van het ANA verder ontsloten en deels gerestaureerd. Tevens zijn de indeling en catalogus gedeeltelijk gewijzigd. Ik hanteer de destijds geldende verwijzingen.

Verslag NA: *Verslagen van de toestand van de Nederlandse Antillen* (tevens gedeeltelijk aanwezig in ANA en CHA)

Ronde Tafel Conferentie 1948. Notulen van de openbare vergaderingen

Ronde Tafel Conferentie 1952. Notulen van de openbare vergaderingen

Ronde Tafel Conferentie 1954. Notulen van de openbare vergaderingen

BBSB *Bureau Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister Aruba*
Verkiezingsarchief

KvK *Archief Kamer van Koophandel (Oranjestad, Aruba)*
Jaarverslagen

Curaçao

CHA *Centraal Historisch Archief* (Willemstad, Curaçao)
Jaarlijks Verslag: *Jaarlijksche Verslagen 1817, 1821-1850* (manuscripten
Koloniaal Verslag)
Koloniaal Archief: *archieff Boskaljon* ofwel *Archief van het*
gouvernementssecretarie 1718-1939
OD: *Objectendossiers*

GSNA *Griffie van de Staten van de Nederlandse Antillen*
KR not: *Notulen van de Koloniale Raad, 1865-1936*
KS not: *Notulen van de Koloniale Staten, 1937-1949*

Den Haag

NA *Nationaal Archief* (Den Haag, Nederland)
Directie Ad Interim/Raad van Koloniën
KV: *Koloniaal Verslag* (tevens gedeeltelijk aanwezig in ANA, BNA en
CHA)
MvK: *Minister(ie) van Koloniën*
OAC1: *Oud Archief van Curaçao, Bonaire en Aruba tot 1828*
OAC2: *Oud Archief van Curaçao, Bonaire en Aruba 1828-1845* (tevens
aanwezig CHA, Curaçao)
Archief Gouverneur-Generaal te Paramaribo
Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen Dir. Sur Ned Antillen 1946-1959
WIC: *Archief West-Indische Compagnie*

Secundaire literatuur

- Aanzet (1979) *Aanzet tot een integraal beleidskader voor de Nederlandse Antillen in de jaren tachtig*. Den Haag, Staatsuitgeverij.
- Alkema, E.A. (2009) Een staatkundige toekomst voor het Koninkrijk?; Lezing in symposium *Een toekomst voor het Koninkrijk*. Den Haag, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Almanak (1859) *Almanak voor de Nederlandsche West Indische bezittingen en de kust van Guinea voor het jaar 1859*. 's-Gravenhage, De gebroeders Van Cleef.
- Allen, R.M. (2001) *Ta Cuba mi ke bai; Testimonio di trahadónan ku a emigrá for di Kòrsou bai Cuba na kuminsamentu di Siglo XX*. Curaçao, Uitgeverij ICS Nederland.
- (2007) *Di Ki Manera; A Social History of Afro-Curaçaoans 1863-1917*. Amsterdam, SWP Publishers.
- Aller, H.B. van (1994) *Van kolonie tot koninkrijksdeel; De staatkundige geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba (van 1634 tot 1994)*. Groningen, Wolters-Noordhoff [dissertatieserie Vakgroeps Staatsrecht Groningen 1]
- (1997) De fosfaatwinning op Aruba. In L. Alofs, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.) *Arubaans Akkoord* (pp. 147-158). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani/Den Haag, Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba.
- (1999) Un florin pa un sombre / Een gulden voor een hoed. In H. Coomans, M. Coomans-Eustatia en J. van 't Leven (red.) *Veranderend Curaçao* (pp. 197-218). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani.
- Alegría Ortega, I.E. (2001) Culture and Politics and Self-Determination in Puerto Rico. La dimensión cultural del debate de las relaciones entre Puerto Rico y Estados Unidos, 1989-1993. In A. G. Ramos and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads; Politics in the Non-Independent Caribbean* (pp. 28-44). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Alofs, L. (1990) Van Separacion tot Status Aparte. In *De Gids* jg. 153: 518-26.
- (1991a) Het nulde hoofdstuk van de Arubaanse vakbondsgeschiedenis. In *Ñapa*, 27-4-1991, 18-5-1991.
- (1991b) Het ontstaan van de Kamer van Koophandel op Aruba In *Ñapa*, 5-10-1991, 12-10-1991.
- (1993) Publieke dames in een publiek debat; De geschiedenis van Campo Alegre op Aruba, 1950-1957. In G. Bossers, A. Ringeling en M. Tratnik (red.) *Cinco Ana na Caminda; Opstellen aangeboden ter gelegenheid van het eerste lustrum van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Aruba* (pp. 21-32). Oranjestad, Universiteit van Aruba.
- (1995a) 198 jaar fort Zoutman op Aruba. In *Ñapa*, 30-9-1995.
- (1995b) De rode rand van de slavernij; Indiaanse slavernij op Aruba en Curaçao, 1827-1914. In *Ñapa*, 11-2-1995.
- (1996a) Aruba's Indiaanse indianenopstanden. In *Ñapa*, 24-2-1996, 9-3-1996, 23-3-1996.
- (1996b) Aruba's oudste volkstelling, 1767. In *Ñapa*, 6-1-1996.

- (1997a) De naturellen der eilants Aruba; Indianen en de West-Indische Compagnie, 1636-1642. In *Amigoe*, 18-3-1997.
- (1997b) Een vlek of dorp die men nergens anders aantreft; Savaneta en de dorpsvorming op het negentiende eeuwse Aruba. In L. Alofs, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.) *Arubaans Akkoord* (185-194). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani/Den Haag, Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba.
- (1999) Revolte en afscheiding; Dertig mei en Aruba. In G. Oostindie (red.) *Dromen en littekens; 30 jaar na de Curaçaose revolte, 30 mei 1969* (pp. 163-176). Amsterdam University Press.
- (2001) Van Separacion tot Status Aparte; Beknopte sociologie van de Arubaanse afscheiding. In L. Alofs (red.) *Aruba y su Status Aparte; Logro di pasado, reto pa futuro / Aruba en de Status Aparte; Mijlpaal en uitdaging, 1986-2001* (pp. 13-21). Aruba, Ministerie Algemene Zaken.
- (2003) *Slaven zonder plantage; Slavernij en emancipatie op Aruba, 1750-1963*. Aruba, Edicion Educativo no. 2.
- (2004) *The Aruba Heritage Guide; Aruba's Intangible Cultural Heritage, an Inventory*. Aruba, UNESCO, National Commission of Aruba.
- (2005a) Schoolstrijd, godsdiensttwist en de volkstaal. In *Aruba en Papiamentu*. Bloemendaal, Stichting Libri Antilliani/Curaçao, Fundashon Planifikashon di Idioma.
- (2005b) Separacion; Aruba en de totstandkoming van het Statuut. In A. van Romondt, A. van Vliet, L. Gomez, F.R. Sint Jago, J. de Haan en L. Milliard (red.) *Wij Juliana; gedenkboek 50 jaar Statuut, een koninkrijksbundel* (pp. 43-54). Aruba, Gobik Foundation / Zutphen, De Walburg Pers.
- (2005c) Aruba en de Imperiale Raad; De Amigoe en de toekomst van het Koninkrijk, 1942. In A. van Romondt, A. van Vliet, L. Gomez, F.R. Sint Jago, J. de Haan en L. Milliard (red.) *Wij Juliana; gedenkboek 50 jaar Statuut, een koninkrijksbundel* (pp. 33-42). Aruba, Gobik Foundation / Zutphen, Walburg Pers.
- (2006a) *Gescheiden machten; De geschiedenis van de rechterlijke macht op Aruba*. Aruba, Gelegenheidsuitgave Gerecht in Eerste Aanleg.
- (2006b) Achter de koloniale coulissen; Bestuurlijk Aruba en het Regeringsreglement van 1848. In A. van Romondt (red.) *Pa mr. Olindo Koolman, Gouverneur van Aruba, 1992-2004* (pp. 60-67). Aruba, Editorial Charuba/Gobik Foundation.
- (2006c) Stad van Oranje. In R. Heronimo, W. Rutgers, L. Alofs en V. Heronimo (red.) *Nos Potret; Beelden van Aruba in verleden, heden en toekomst* (pp. 12-21). Oranjestad, Commissie Koninklijk Bezoek 2006.
- (2009) Daar komt den oorlog, die verbreekt alles; Brieven over Engelse oorlogen en Nederlandse handel op de Antillen. In E. van der Doe, P. Moree en D. J. Tang (red.) *De smeekbede van een oude slavin en andere verhalen uit de West*. Zutphen, De Walburg Pers / Den Haag, Koninklijke Bibliotheek.

- (2010) Kind van de rekening; Kinderen en slavernij op Aruba. In A. Bijnaar (red.) *Kinderen en slavernij*, Amsterdam NINSEE / Koninklijk Instituut voor de Tropen.
- Alofs, L. en L. Merckies (1990) *Ken ta Arubiano?; Sociale integratie en natievorming op Aruba, 1924-1985*. Leiden, Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, Caraïbische Afdeling.
- (2001) *Ken ta Arubiano?; Sociale integratie en natievorming op Aruba, 1924-2001 (tweede uitgebreide druk)*. Aruba, Van Dorp/De Wit Stores.
- Alofs L. en W. Rutgers (1996) *Fundament van zelfstandigheid 18 Maart 1948 - 18 maart 1985 - 18 maart 1996*. Aruba, de Raad van Ministers van Aruba.
- Alofs L. en J. Veneman (2010) Identificatie met het Koninkrijk. Lezing in symposium *Een toekomst voort het Koninkrijk*. Sessie: *Wederzijdse baten van het Koninkrijk voor Aruba en voor Nederland*, Aruba 29 juni 2010. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Alphen, W. van (1990) Goldmines on Aruba; A Concatenation of Failures. In *Building up the Future from the Past; Studies of the architecture historic monuments in the Dutch Caribbean* (pp. 64-72). Zutphen, De Walburg Pers.
- Anderson, B. (1991) *Imagined Communities; Reflections on the Origin and Spread of Nationalism (revised edition)*. Londen, Verso.
- Algemeen Nederlands Verbond (1923) *Gedenkboek van het Algemeen Nederlandsch Verbond bij gelegenheid van zijn 25-jarig bestaan 1898 - 1923; Geschiedenis en invloed van den Nederlandschen Stam*. Dordrecht, Algemeen Nederlandsch Verbond.
- Armitage, D. (2004) Introduction. In D. Armitage (ed.) *The Free Sea, Hugo Grotius*. Indianapolis, Liberty Fund.
- Augier F.R. and S.C. Gordon (1962) *Sources of West Indian History*. Trinidad and Jamaica, Longman Caribbean.
- Baal, J. van (1976) Tussen kolonie en nationale staat; De koloniale staat. In H. Claessen, J. Kaayk en R. Lambregts (red.) *Dekolonisatie en vrijheid; Een sociaal-wetenschappelijke discussie over emancipatieprocessen in de Derde Wereld*. Assen, Van Gorcum.
- Balen, W.J. van (1938) *Ons Gebiedsdeel Curaçao*. Haarlem, Tjeenk Willink.
- Barrow-Giles, C. (2002) *Introduction to Caribbean Politics*. Kingston, Ian Randle Press.
- Beckles, H. and V. Shepherd (eds.) (1993) *Caribbean Freedom; Economy and Society from Emancipation to the Present*. Kingston, Ian Randle Press.
- Beknopt Verslag (1952) *Beknopt verslag der deelneming van de Nederlandse Antillen aan de Conferentie Nederland - Suriname - Nederlandse Antillen*. Willemstad.
- (1954) *Beknopt verslag der deelneming van de Nederlandse Antillen aan de Conferentie Nederland - Suriname - Nederlandse Antillen. Vervolg*. Willemstad.
- Benn, D. (2002) Crown Colony Government and Imperial Trusteeship. In Barrow-Giles, C. *Introduction to Caribbean Politics* (pp.14-30). Kingston Ian Randle Press.

- Benoit, C. (2008) Saint Martin's Change of Political Status; Inscribing Borders and Immigration Laws onto Geographical Space. In *New West Indian Guide* 83 (3 en 4), 211-236.
- Bentham van den Berg, G., O. Braun, J. Milhorts en A. van der Laar (1978). *Aruba en onafhankelijkheid*. Den Haag, Institute of Social Studies.
- Bibliografie (1975) *Bibliografie van de Nederlandse Antillen*. Amsterdam, Nederlandse Stichting voor Culturele Stichting met Suriname en de Nederlandse Antillen, STICUSA.
- Blink, M. J. van den, (1989) *Olie op de golven; De betrekkingen tussen Nederland/Curaçao en Venezuela gedurende de eerste helft van de twintigste eeuw*. Amsterdam, De Bataafsche Leeuw.
- Bloembergen M. en R. Raben (2009) *Het koloniale beschavingsoffensief; Wegen naar het nieuwe Indië, 1890-1950*. Leiden, KITLV Uitgeverij.
- Boedhoe, N. (1983) Nationalisme en etniciteit in een gesegmenteerde samenleving. In G. Willemse (red.) *Suriname; De schele onafhankelijkheid* (pp. 133-52). Amsterdam, De Arbeiderspers.
- Boeldak, R.D. (1984) *Mr. Dr. Moises F. Da Costa Gomez; Voorvechter voor de politieke emancipatie van de Nederlandse Antillen*. Groningen, Rijksuniversiteit [doctoraalscriptie].
- Boeke, J. (1909-1917) *Rapport betreffende een voorlopig onderzoek naar den toestand van de visserij en de industrie van zeeproducten in de kolonie Curaçao*. 's-Gravenhage, Bellinfante.
- Boon, P.J. (1988) *Koloniën of koninkrijkspartners?; Het Nederlandse beleid ten aanzien van Suriname en de Nederlandse Antillen in de periode 1949-1954*. Nijmegen, Katholieke Universiteit [doctoraalscriptie].
- Bordewijk, W.H.C. (1911). *Ontstaan en ontwikkeling van het staatsrecht van Curaçao*. 's-Gravenhage, Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlands-Indië.
- (1914) *Handelingen over de reglementen op het beleid der regering in de koloniën Suriname en Curaçao*. 's-Gravenhage, Nijhoff.
- Borman, C. (2005) *Het Statuut voor het Koninkrijk*. Deventer, Kluwer.
- Bosch, G.B. (1985) *Reizen in West-Indië en door een gedeelte van Zuid- en Noord-Amerika*. Amsterdam, S. Emmering (oorspr. 1829-43).
- Bossers, G. (1997a) De instelling van het Vredegerecht op het eiland Aruba. In T. Veen (red.) *Secundum Datur!; Negen studies en een laudatio aangeboden aan Hans Ankum* (pp. 1-18). Amsterdam, Cabeljouwipers.
- (1997b) Om nu ook een woord van Aruba te spreken; De provisionele instructie voor de commandeur op het eiland Aruba van 22 mei 1806. In L. Alofs, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.) *Arubaans Akkoord* (pp. 135-146). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani / Den Haag, Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba.
- (1998) Yui di Korsou o makamba?; Enige opmerkingen over het bewind van gouverneur-generaal Albert Kikkert, 1816-1819. Coomans-Eustatia, H.E. Coomans en T. van der Lee (red.) *Breekbare banden; Feiten en vizies over*

- Aruba, Bonaire en Curaçao na de Vrede van Munster 1648-1998* (pp. 153-156). Bloemendaal, Stichting. Libri Antilliani.
- Brada, W.M. (1946) *Kerkgeschiedenis van Aruba*. Curaçao, zonder uitgever.
- (1951) *Pastoor Romero van Aruba, 1836-1849*. Willemstad, zonder uitgever.
- Breman, J. (1993) Ten Geleide. In R. Aerts en Th. Duquenoy (red.) *Een Ereschuld; Hoofdstukken van onze koloniale geschiedenis* (pp. 7-24). Amsterdam, Meulenhoff.
- Brison, D. (2005) The Kingdom Charter (Het Statuut); Fifty Years in the Wilderness. In De Jong L. and D. Boersema (eds.) *What Next; The Kingdom of the Netherlands in the Caribbean, 1954-2004* (pp. 35-43). Amsterdam, Rozenberg Publishers.
- Broek, A.G. (red.) (2005) *Christen Democratische Verkenningen; Antillen/Aruba uit de gunst*. Amsterdam, Boom Uitgeverijen.
- Brooshoofd, P. (1901) *De ethische koers in de koloniale politiek*. Amsterdam, J.H. De Bussy.
- Bryan, P. (2004) Proletarian Movements. In B. Brereton (ed.) *General History of the Caribbean. Vol. 5 The Caribbean in the Twentieth Century* (pp. 141-172). Paris, UNESCO publishing / London, MacMillan Publishers ltd.
- Buiskool, A.E. (1937) *Surinaams Staatsrecht*. Amsterdam, H.J. Paris.
- Burton, D.E. and F. Réno (eds.) (1995) *French and West Indian; Martinique, Guadeloupe and French Guiana Today*. London, Warwick University Caribbean Studies.
- Captain, E. en G. Jones (2010) *Oorlogserfgoed Overzee; De erfenis van de Tweede Wereldoorlog in Aruba, Curaçao, Indonesië en Suriname*. Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker.
- Castillo, O. H. (1986) Ons politiek systeem: hervorming of dictatuur? In *Nos Futuro* (pp. 129-145). Willemstad, Universiteit van de Nederlandse Antillen.
- CDA (2007) *Salsa op klompen; Over de toekomst van het Koninkrijk der Nederlanden*. Wetenschappelijk Instituut van het Christen Democratisch Appel.
- Chumaceiro, A.M. (1879) *'Is Curaçao te Koop?'* 's-Gravenhage, Gebroeders Belinfante.
- (1998a) De natuurlijke hulpbronnen van de kolonie Curaçao. In H. Coomans en M. Coomans-Eustatia (red.) *A.M. Chumaceiro, onpartijdig pionier op Curaçao* (pp. 197-262). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani.
- (1998b) De natuurlijke hulpbronnen van de kolonie Curaçao; Kritiek en anti-kritiek. In H. Coomans en M. Coomans-Eustatia (red.) *A.M. Chumaceiro, onpartijdig pionier op Curaçao*. Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani.
- (1998c) Is Curaçao te Koop? In H. Coomans en M. Coomans-Eustatia (red.) *A.M. Chumaceiro, onpartijdig pionier op Curaçao* (pp. 147-168). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani.
- (1998d) Zal het kiesrecht Curaçao tot kannibalisme voeren? In H. Coomans en M. Coomans-Eustatia (red.) *A.M. Chumaceiro, onpartijdig pionier op Curaçao* (pp. 511-562). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani.

- Clegg, P. (2009) *Governing the UK Caribbean Overseas Territories: a two way perspective*. In P. Clegg and E. Pantojas-García (2009) *Governance in the Non-Independent Caribbean; Challenges and Opportunities in the Twenty-first Century* (pp. 3-23). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Clegg, P and E. Pantojas-García (2009) *Governance in the Non-Independent Caribbean; Challenges and Opportunities in the Twenty-first Century*. Kingston, Ian Randle Publishers.
- Commissie Van Beuge (2004) *Banden met Brussel; De betrekkingen van de Nederlandse Antillen en Aruba met de Europese Unie*. Rapport van de Commissie ter bestudering van mogelijke toekomstige relaties van de Nederlandse Antillen en Aruba met de Europese Unie. Zonder plaats, zonder uitgever.
- Commissie Democratisch Deficiet (2009) *Kiezen voor het Koninkrijk; Democratische legitimiteit van besluitvorming op koninkrijksniveau*. Zonder plaats, zonder uitgever.
- Commissie De la Try Ellis (1946) *Rapport van de Commissie, bij Gouvernementsbeschikking van 10 Oktober 1945, No. 7981, ingesteld tot onderzoek van de in het Staatsdeel Curaçao levende politieke opvattingen en wenschen ter voorbereiding van de Rijksconferentie*. Den Haag, Algemene Landsdrukkerij.
- Commissie Evaluatie Hoger Toezicht Sint Maarten (1994) *Rapport van de Commissie Evaluatie Hoger Toezicht Sint Maarten*. Zonder plaats, zonder uitgever.
- Commissie Kropman (1947) *Verslag van de Parlementaire Commissie Suriname en de Nederlandsche Antillen nopens hare bevindingen*. Den Haag, Staatsdrukkerij- en uitgeversbedrijf.
- Commissie Oppenheim (1944) *Ontwerp-Landsverordening tot Indeeling van Curaçao in Bestuursressorten en tot instelling van zelfstandig bestuur in die ressorten als gevorderd door de Curaçaose Staatsregeling ('Eilandenreglement'), samengesteld door de Commissie ingesteld bij beschikking van 5 December 1942, No. 7530 (Pb 1942, No. 227) van Zijne Excellentie den Gouverneur van Curaçao, ter bestudering van Curaçao*. Curaçao, zonder uitgever.
- Commissie De Ruyter (1996) *Met alle respect; Rapport van de commissie van onderzoek in het kader van de samenwerking tussen Aruba en Nederland op het gebied van criminaliteitsbestrijding*. Den Haag, Sdu.
- Commissie Staal (1923) *Verslag van de Commissie van Advies omtrent de herziening van de West-Indische Regeringsreglementen en begrootingspolitiek*. 's-Gravenhage, zonder uitgever.
- Commissie Van Helsdingen (1946) *Verslag van de commissie van onderzoek naar de opvattingen in Nederland omtrent de plaats van de overzeese gebiedsdeelen in het Koninkrijk*. 's-Gravenhage, Rijksuitgeverij.
- Commissie Plantsz (1949) *Rapport van de commissie met opdracht de financiële consequenties van de zelfstandigmaking der eilanden aan een nauwgezette beschouwing te onderwerpen*. Zonder plaats, zonder uitgever.
- Comision di Berdad (2002) *Een kwestie van mentaliteit; Bestuur en integriteit op Aruba*. Eindrapport van de Comision di Berdad. Aruba, Comision di Berdad.

- Commission of Inquiry (1970) *Report of the Commission of Inquiry appointed by the Governments of the United Kingdom and St. Christopher - Nevis - Anguilla to examine the Anguilla problem*. London, Her Majesty's Stationary Office.
- Conferentie Nederland-Suriname-Curaçao (1948) *Resoluties en Moties aangenomen tijdens de derde openbare vergadering op 18 maart 1948*. 's-Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf.
- Connell, J. (2001) *Eternal Empire, Britain's Caribbean Colonies in the Global Arena*. In A. G. Ramos and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads; Politics in the Non-Independent Caribbean* (pp. 115-135). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Constant, F. (2001) *The French Antilles in the 1990s; Between European Unification and Political Territorialisation*. In A. G. Ramos and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads; Politics in the Non-Independent Caribbean* (pp. 80-94). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Coomans-Eustatia, M., H.E. Coomans en T. van der Lee (red.) (1998) *Breekbare banden; Feiten en vizies over Aruba, Bonaire en Curaçao na de Vrede van Munster 1648-1998*. Bloemendaal, Stichting. Libri Antilliani.
- Cooper, F. (2005) *Colonialism in Question; Theory, Knowledge, History*. Berkeley, University of California Press.
- Corbin, C. (2001) *Direct Participation of Non-Independent Caribbean Countries in the United Nations*. In A. G. Ramos and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads, Politics in the Non-Independent Caribbean* (pp. 136-159). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Corporaal, K.H. (1920) *De internationaalrechtelijke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela 1816-1920*. Universiteit van Leiden [proefschrift].
- Costa Gomez, M.F. Da (1935) *Het wetgevend orgaan van Curaçao; samenstelling en bevoegdheid bezien in het kader van de Nederlandse koloniale politiek*. Amsterdam, H.J. Paris.
- (1956) Boekbespreking A. Kasteel, *De staatkundige ontwikkeling van de Nederlandse Antillen*. In *Christoffel*, 2 (2): 65-73 en *Christoffel* 2 (3): 118-28.
- (zonder jaar) *Curaçao, rijp voor de autonomie*. Curaçao, Curaçaosche Rooms-Katholieke Partij.
- Croes, A.G. (1984) *Gezamenlijk voortbestaan? Hoe dan?* In *Koperen Polyfonie* (pp. 246-266). Curaçao, Universiteit van de Nederlandse Antillen.
- (2005) *De 'reinvention' van het koninkrijk*. In L. de Jonge en D. Boersema (eds.) *What Next?; The Kingdom Charter of the Netherlands in the Caribbean: 1954-2004* (pp. 65-80). Amsterdam, Rozenberg Publishers.
- (2006) *De herdefiniering van het Koninkrijk*. Nijmegen, Wolf Legal Publishers.
- (2011) *Aruba en de Europese Unie, nieuwe toekomstperspectieven*. In Van der Wal (red.) *Juridisch geweten; 25 jaar Raad van Advies van Aruba* (pp.179-190). Curaçao, Carib Publishing.
- Croes, A.G. y R.R. Croes (1989) *Doño di nos propio destino; Aruba en haar recht op zelfbeschikking*. Aruba, zonder uitgever.

- Croes, R.M. (1987) *Welvaart zonder ontwikkeling; De invloed van de olie-maatschappijen op de Arubaanse economie 1928-1948*. Leiden, Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, Caraïbische Afdeling.
- Dabian-Erasmus, Z.C. (2005) *Formele gelijkheid in het Koninkrijk; Een onderzoek naar de invloed van de Nederlandse LGO bij de herziening van het zesde LGO-besluit*. Groningen [doctoraalscriptie].
- Daniel, J. (2009) Recent developments in the French Antilles; Reconciliation of Conflicting Experiences. In P. Clegg and E. Pantojas-García (2009) *Governance in the Non-Independent Caribbean; Challenges and Opportunities in the Twenty-first Century* (pp. 61-83). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Dekker, J. (1982) *Curaçao zonder / met Shell; Een bijdrage tot bestudering van demografische, economische en sociale processen in de periode 1900-1929*. Zutphen, De Walburg Pers.
- Dalhuisen, L, R. Donk, R. Hoefte en F. Steegh (red.) (2009) *Geschiedenis van de Antillen*. Zutphen, De Walburg Pers.
- Denters, E., J. Donner, M. Popma en J. van Spijk (2006) *De relatie tussen goed overheidsbestuur en sociaal-economische ontwikkeling in het Caribisch gebied*. Amsterdam, Amsterdam Institute for National Development.
- Developments (1955) *Developments towards Self-Government in the Caribbean*. The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- Deventer, C. Th. van (1993) Een ereschuld. In R. Aerts en Th. Duquenoy (red.) *Een Ereschuld; Hoofdstukken van onze koloniale geschiedenis* (pp. 197-245). Amsterdam, Meulenhoff.
- Deventer, S. van (1920) De handelsomzet van de kolonie Curaçao. In *West-Indische Gids* jg. 18: 205-214.
- Dew, E. (1996) *The difficult Flowering of Surinam; Ethnicity and Politics in a Plural Society*. Paramaribo, Vaco uitgeversmaatschappij.
- Dip, C. (1975) *De ontbinding van de Staten*. Willemstad, Hogeschool van de Nederlandse Antillen.
- (1998) Abraham Chumaceiro en de strijd om de invoering van het kiesrecht voor de Koloniale Raad. In H. Coomans en M. Coomans-Eustatia (red.) *A.M. Chumaceiro, onpartijdig pionier op Curaçao* (115-130). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani
- (1999) Demonstraties en protesten naar aanleiding van een belastingverordening. In H. Coomans, M. Coomans-Eustatia en J. van 't Leven (red.) *Veranderend Curaçao* (pp. 753-766). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani.
- Documented Paper (1957) *Documented Paper on the Netherlands Antilles for the Demographic Problems of the Areas served by the Caribbean Commission, Port of Spain Trinidad July/August 1957*. Curaçao, zonder uitgever.
- Doel, H.W. van den (1996) *Het rijk van Insulinde; Opkomst en ondergang van een Nederlandse kolonie*. Amsterdam, uitgeverij Aeropagus.
- (2011) *Zover de wereld strekt; De geschiedenis van Nederland overzee vanaf 1800*. Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker.

- Donners, J. (1987) *Van onmondigheid tot autonomie; Een geschiedenis van het Nederlandse beleid ten aanzien van Suriname en de Nederlandse Antillen in de jaren 1945-1951*. Nijmegen, Katholieke Universiteit [ongepubliceerde doctoraalscriptie].
- Dresden, D. en J. Goudriaan (1947) *Welvaartsplan Nederlandse Antillen; Rapport uitgebracht tijdens hun verblijf te Curaçao van 14 December 1946 tot 16 Januari 1947*. Zonder plaats, zonder uitgever.
- Dresher, S. (1995) The Long Goodbye; Dutch Capitalism and Antislavery in Comparative Perspective. In Oostindie, G. (ed.) *Fifty Years Later; Antislavery, Capitalism and Modernity in the Dutch Orbit* (pp. 25-66). Leiden, KITLV Press.
- Drooglever, P. (1982) Dekolonisatie van Oost- en West-Indië. In E. van den Boogert et.al. *Overzee; Nederlandse koloniale geschiedenis, 1590-1975* (pp. 229-258). Haarlem, Fibula-Van Dishoeck.
- (2009) Van Mook, een terugblik vanaf berg Nebo. In Bloembergen M. en R. Raben (red.) *Het koloniale beschavingsoffensief; Wegen naar het nieuwe Indië, 1890-1950* (pp. 121-142). Leiden, KITLV Uitgeverij.
- Duany, J. (2002) *Puerto Rican Nation on the Move; Identities on the Island and in the United States*. University of North Carolina Press.
- Elliot, J.H. (2006) *Empires of the Atlantic World; Britain and Spain in America, 1492-1830*. New Haven, Yale University Press.
- Eman, M.G. (2011) Het Koninkrijk als strategisch partnerschap. In Van der Wal (red.) *Juridisch geweten; 25 jaar Raad van Advies van Aruba* (pp.155-162). Curaçao, Carib Publishing.
- Emerencia, L. (2009) Humanistisch, empathie, ontwikkelingsperspectief en open dialoog; Bouwstenen voor nieuwe vormen van gemeenschap in het Koninkrijk. Lezing in symposium *Een toekomst voor het Koninkrijk*. Sessie Den Haag 2009. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Encyclopaedie (1981) H. Benjamins en J. Snelleman (red.) *Encyclopaedie van Nederlands West-Indië*. Amsterdam, S. Emmering. (oospr. 1914-1917).
- Encyclopedie (1969) H. Hoetink (red.) *Encyclopedie van de Nederlandse Antillen*. Amsterdam, Elsevier.
- (1985) J. de Palm (red.) *Encyclopedie van de Nederlandse Antillen*. Zutphen, De Walburg Pers.
- Evans, E.W. (1955) A Survey of the Present Constitutional Situation in the British West Indies. In *Developments towards self-government in the Caribbean* (pp. 23-31). The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- Eyk, P.J. van (1988) *Nederland en de West; De betekenis van de Tweede Wereldoorlog voor het Nederlandse koloniale beleid ten opzichte van Suriname en de Nederlandse Antillen*. Nijmegen, Katholieke Universiteit [ongepubliceerde doctoraalscriptie].
- Fanning, L. (1947) *American Oil operations abroad*. New York, McGraw-Hill Book Company, Inc.

- Fasseur, C. (1982) Nederland en Nederlands Indië 1795-1914. In E. van den Boogert et.al. *Overzee; Nederlandse koloniale geschiedenis 1590-1975* (pp. 166-193). Haarlem, Fibula-Van Dishoek.
- Fauvel, L. (1955) Les Conséquences économique et sociales de l'assimilation administrative des Antilles françaises. In *Developments towards Self-Government in the Caribbean* (pp. 176-198). The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- Fliet, F.C. (1969) Het reglement op de inrichting en samenstelling van de rechterlijke macht, geboorte en het bewogen leven van een honderdjarige. In *Honderd jaar Codificatie in de Nederlandse Antillen* (pp. 7-51). Arnhem, Gouda Quint.
- Füllberg-Stolberg, C. (2004) The Caribbean and the Second World War. In B. Brereton (ed.) *General History of the Caribbean Vol 5 The Caribbean in the Twentieth Century* (pp. 82-140). Paris, UNESCO publishing and London, MacMillan Publishers Ltd.
- Furnival, J.S. (1976) *Netherlands India; A Study of Plural Economy*. Amsterdam, B.M. Israels (oorspr. 1934).
- Fuykschot, F (1949) Suriname en Curaçao zoals een arbeidersleider die zag. In *West-Indische Gids* jg. 30: 65-81.
- Gaay Fortman, B. de (1921a) De vooruitgang der Nederlandsche West-Indische eilanden. In *West-Indische Gids* jg. 3: 113-144.
- (1921b) De voorstellen van den Gouverneur in het belang van de economische opheffing der kolonie Curaçao. In *West-Indische Gids* jg. 3: 241-264.
- (1922-1924) Over de bestuursinrichting van Curaçao. In *West-Indische Gids*, jg.4: 289-304; jg.5: 535-560; jg. 6: 385-404.
- (1927) Curaçao en onderhorige eilanden 1816-1828. In *West-Indische Gids* jg. 9: 1-16, 49-66, 97-110, 241-264, 363-378, 417-432, 497-518, 561-574.
- (1929) De West-Indische Maatschappij. In *West-Indische Gids* jg. 11: 307-315.
- (1931) Urbina-Miranda; Een bladzijde uit de geschiedenis van het eiland Aruba. In *West-Indische Gids*, Jan. 1931.
- (1934) De bestuursinrichting van Curaçao. In *Gedenkboek Nederland-Curaçao 1634-1934; Uitgave ter gelegenheid der herdenking van de driehonderjarige vereeniging van Curaçao met Nederland*. Amsterdam, J.H. de Bussy.
- (1945) De kolonie Curaçao en onderhorigheden onder Engelsch bestuur van 1807 tot 1816. In *West-Indische Gids* jg. 29: 229-246.
- (1947) *Schets van de politieke geschiedenis van de Nederlandse Antillen in de twintigste eeuw*. 's-Gravenhage, Van Hoeve.
- Gastman, A.L. (1968) *The Politics of Surinam and the Netherlands Antilles*. Rio Piedras, Institute of Caribbean Studies, University of Puerto Rico.
- Gedenkboek (1934) *Gedenkboek Nederland-Curaçao 1634-1934; Uitgave ter gelegenheid der herdenking van de driehonderjarige vereeniging van Curaçao met Nederland*. Amsterdam, J.H. de Bussy.
- Gellner, E. (1988) *Nations and Nationalism*. Oxford, Basil Blackwell.

- Goslinga, C. Ch. (1975) *Curaçao and Guzman Blanco; A Case Study of Small Power Politics in the Caribbean*. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff.
- (1985) *The Dutch in the Caribbean and in the Guianas, 1680-1791*. Assen, Van Gorcum
- (1990) *The Dutch in the Caribbean and in Surinam 1791-1942*. Assen, Van Gorcum
- Green, V. (1974) *Migrants in Aruba*. Assen, Van Gorcum.
- Grieken, N. van (2005) Wat de Europese Unie kan met de Azoren en Frans Guyana, kan het ook met de Nederlandse Antillen en Aruba. In A. van Romondt, A. van Vliet, L. Gomez, F.R. Sint Jago, J. de Haan en L. Milliard (red.) *Wij Juliana; Gedenkboek 50 jaar Statuut, een koninkrijksbundel* (pp. 125-8). Aruba, Editorial Charuba/Gobik Foundation.
- Grol, G.J. van (1980) *De grondpolitiek in het West-Indische domein der generaliteit; Een historische studie*. Amsterdam, Emmering.
- Grotius, Hugo (Hugo de Groot) (2004). *The Free Sea*. Indianapolis, Liberty Fund. (oorspr. 1609).
- Grugel, J. (1995) *Politics and Development in the Caribbean Basin, Central America and the New World Order*. Bloomington, Indiana University Press.
- Guadeloupe, F. (2005) The Politics of Autochthony and Economic Globalization: Seamy Side of the same Coin. In L. De Jong and D. Boersema (eds.) *What Next; The Kingdom of the Netherlands in the Caribbean, 1954-2004* (pp. 45-57). Amsterdam, Rozenberg Publishers.
- Haan, E. (1998) *Antilliaanse instituties; De economische ontwikkeling van de Nederlandse Antillen en Aruba, 1969-1995*. Capelle aan der IJssel, Labyrinth Publication.
- Hamelberg, J.H.J. (1979) *De Nederlanders op de West-Indische eilanden*. Amsterdam, Emmering. (oorspr. 1899).
- Haraksingh, K. (1999) Labour Movements in Caribbean History. In B.W. Higman (ed.) *General History of the Caribbean Vol 6 Methodology and Historiography of the Caribbean* (pp. 283-307). London, UNESCO Publishing and London, MacMillan Education Ltd.
- Hartog, J. (1955) Aruba en de Separacion, een aanvulling. In *West-Indische Gids* 35: 233-4.
- (1968) *Curaçao; From colonial Dependence to Autonomy*. Aruba, De Wit Stores.
- (1969) *Mogen de eilanden zich verheugen; Geschiedenis van het protestantisme op de Nederlandse Antillen*. Curaçao, Kerkeraad van de Verenigde Protestantse gemeente van Curaçao.
- (1980) *Aruba, zoals het was, zoals het werd*. Aruba, De Wit.
- Havelaar, J. (1901) *Rapport betreffende eene reis door de kolonie Curaçao*. 's-Gravenhage, Algemene Landsrukkerij.
- Heinze S. en L. Alofs (1997) Arubaanse cunucero's en Caraïbische peasants. In L. Alofs, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.) *Arubaans Akkoord* (pp. 177-184).

- Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani/Den Haag, Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba.
- Heijer, H. den (2002). *De geschiedenis van de WIC*. Zutphen, De Walburg Pers.
- Helsdingen, W.H. van. (1955) Aruba en de Seperacion. In *West-Indische Gids* jg. 35: 113-34.
- (1956) *De Staatsregeling van de Nederlandse Antillen van 1955, historische toelichting en praktijk*. 's-Gravenhage, Staatsdrukkerij.
- (1957) *Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, wordingsgeschiedenis, commentaar en praktijk*. 's-Gravenhage, Staatsdrukkerij.
- Hermans D. en D. Hooghiemstra (2008) Voor de troon wordt men niet ongestraft geboren; Ooggetuigen van de koningen van Nederland, 1813-1890. Amsterdam, Bert Bakker.
- Hessels, A. (1998) *Goed bestuur en de politieke realiteit*. Aruba, INFUCA.
- Hillebrink, S. (2006) Constitutional In-Betweenity, Reforming the Kingdom of the Netherlands in the Caribbean. In L. de Jonge and D. Boersema (eds.) *What Next?; The Kingdom Charter of the Netherlands in the Caribbean: 1954-2004* (pp. 101-112). Amsterdam, Rozenberg Publishers.
- (2007) *Political Decolonization and Self-Determination; The Case of the Netherlands Antilles and Aruba*. Groningen, E.M. Meijers Instituut.
- Hintjens, H. (1995) Constitutional and Political Change in the French Caribbean. In D.E. Burton and F. Réno (eds.) *French and West Indian; Martinique, Guadeloupe and French Guiana Today* (pp. 20-33). London, Warwick University Caribbean Studies.
- Hirsch Ballin, E. (1990) *Schets van een gemenebestconstructie voor het Koninkrijk der Nederlanden*. Den Haag, Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken.
- (2005a) Constitutionele dynamiek. In A. van Romondt, A. van Vliet, L. Gomez, F.R. Sint Jago, J. de Haan en L. Milliard (red.) *Wij Juliana; Gedenkboek 50 jaar Statuut, een koninkrijksbundel* (pp. 159-166). Aruba, Editorial Charuba/Gobik Foundation.
- (2005b) Herzie de koninkrijksrelaties: zó past de wereld niet meer in het Statuut! In A.G. Broek (red.) *Christen Democratische Verkenningen; Antillen/Aruba uit de gunst* (pp. 95-101). Amsterdam, Boom uitgeverijen.
- (2011) Kwaliteit van wetgeving en de implementatie van verdragen binnen het Koninkrijk. In Van der Wal (red.) *Juridisch geweten; 25 jaar Raad van Advies van Aruba* (pp. 93-98). Curaçao, Carib Publishing.
- Hobsbawm, E.J. (1992) Introduction: Inventing Traditions. In E. Hobsbawm and T. Ranger (eds.) *The Invention of Tradition*. Cambridge, Cambridge University Press.
- (1993) *Nations and Nationalism since 1780, Program, Myth, Reality (Revised edition)*. Cambridge, Cambridge University Press.

- Hoefte, R. and G. Oostindie (1991) *The Dutch and the Caribbean: Dilemmas of Decolonization*. In P. Sutton (ed.) *Europe and the Caribbean* (pp. 71-98). London, MacMillan.
- Hoekstra, H. (2005) *Het hart van de natie; Morele verontwaardiging en politieke verandering in Nederland, 1870-1919*. Amsterdam, Wereldbibliotheek.
- Hoetink, H. (1971) *El pueblo Dominicano 1850-1900; Apuntas para un sociología histórica*. Santiago, Universidad Madre y Maestre.
- (1980) Schipperen tussen afhankelijkheden; De Nederlandse Antillen en hun plaats in de Caribische regio. In Meyer (red.) *Volkenrechtelijke aspecten, van de Antilliaanse onafhankelijkheid* (pp. 33-47). Alphen aan de Rijn, H.D. Tjeenk Willink.
- Horst, L. Van der (2004) *Wereldoorlog in de West; Suriname, De Nederlandse Antillen en Aruba, 1940-1945*. Amsterdam, Verzetsmuseum.
- Hullu, J. de (1922) Memorie van den Amerikaanschen Raad over de Hollandsche bezittingen in West-Indië in Juli 1806. In *West-Indische Gids* jg. 4: 387-398.
- (1923) Aruba in 1816. In *West-Indische Gids* jg 5: 371-82.
- Jacobs, J. (2009) *The Colony of New Netherlands; A Dutch settlement in Seventeenth-Century America*. 2009, Ithaca, Cornell University Press.
- Jansen van Galen, J. (2004) *De toekomst van het koninkrijk; De dekolonisatie van de Nederlandse Antillen*. Amsterdam, Uitgeverij Contact.
- Jones, G. (2007) *Tussen onderdanen, rijksgenoten en Nederlanders; Nederlandse politici over burgers uit Oost & West en Nederland, 1945-2005*. Amsterdam, Rozenberg Publishers.
- Jong, L. de (2005) Repairing a not so United Kingdom, can it be done? In De Jong L. and D. Boersema (eds.) *What Next; the Kingdom of the Netherlands in the Caribbean, 1954-2004* (pp. 15-34). Amsterdam, Rozenberg Publishers.
- Jong, T. de (1966) *De krimpende horizon van de Hollandse kooplieden; Hollands welvaren in het Caribische zeegebied, 1780-1830*. Assen, Van Gorcum.
- Jordaan, H. (1997) De eerste slaven op Aruba; Het plantage-experiment van 1715. In L. Alofs, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.) *Arubaans Akkoord* (pp. 117-126). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani/Den Haag, Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba.
- (1998) Curaçao, een aangewezen oord voor mislukkelingen?; Achtergronden van de Memorie van J.W.C. van Laar. In M. Coomans-Eustatia, H.E. Coomans en T. van der Lee (red.) *Breekbare banden; Feiten en vizies over Aruba, Bonaire en Curaçao na de Vrede van Munster 1648-1998*. Bloemendaal, Stichting. Libri Antilliani.
- Jos, E. (1995) The Declaration of the Treaty of Maastricht on the ultra-peripheral Regions of the Community, an assessment. In Burton, R and F. Réno (eds.) *French and West Indian; Martinique, Guadeloupe and French Guiana Today* (pp. 86-97). London, Warwick University Caribbean Studies.
- Kakebeeke, I. J.G. (1912) *De landbouw op Curaçao*. Den Haag, Staatsuitgeverij.

- Kalm, F. (1975) *The Dispersive and Reintegrating Nature of Population Segments of a Third World Society, Aruba, Netherlands Antilles*. New York, City University of New York.
- Kapteyn, P. (1982) *De Nederlandse Antillen en de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht*. Amsterdam, Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij.
- Kasteel, A.M. (1956) *De staatkundige ontwikkeling der Nederlandse Antillen*. Den Haag, Van Hoeve.
- Klomp, A. (1983) *Politiek op Bonaire*. Utrecht, Instituut voor Culturele Antropologie.
- Knight, F. (1978) *The Caribbean; The Genesis of a fragmented Nationalism*. New York, Oxford University Press.
- (1990) *The Caribbean; The Genesis of a fragmented Nationalism. Second Edition*. New York, Oxford University Press.
- (2004) The Caribbean in the 1930s. In B. Brereton (ed.) *General History of the Caribbean. Vol. 5 The Caribbean in the Twentieth Century* (pp. 42-81). Paris, UNESCO publishing / London, MacMillan Publishers ltd.
- Koentze, K.H. (1998) Het eiland Curaçao en onderhorigheden. In M. Coomans-Eustatia, H.E. Coomans en T. van der Lee (red.) *Breekbare banden; Feiten en vizies over Aruba, Bonaire en Curaçao na de Vrede van Munster 1648-1998* (pp. 245-252) Bloemendaal, Stichting. Libri Antilliani. (oorspr. 1900).
- Kol, H. van (1901) *Een noodleidende kolonie*. Amsterdam, Masereeuw en Bouten.
- (1904) *Naar de Antillen en Venezuela*. Leiden, Sijthoff.
- Kom, A. de (1975) *Wij Slaven van Suriname*. Amsterdam, Contact (oorspr. 1934).
- Koninklijke Vereniging 'Oost en West' (1933) *Curaçao*. 's-Gravenhage, Koninklijke Vereniging 'Oost en West'.
- Koninkrijkssymposiumcommissie (1995) *Deugdelijkheid van bestuur in kleine landen*. Aruba, Koninkrijkssymposiumcommissie.
- Koopman, E. (2011) *[Venezuela] De oliekoopman; Hugo Chávez en de beloftes van zijn Latijns-Amerikaanse revolutie*. Amsterdam, Uitgeverij Podium.
- Koot, W., C. Tempel-Schoorl and V. Marcha (1989) *Apart or together*. Utrecht, ISOR.
- Kort Woord (1906) *Kort woord van protest tegen de voorstelling van officiële zijde gegeven van ons aftreden als leden van den Kolonialen Raad*. Curaçao, Tipografia Bethencourt.
- Krogt, P. van der (2005) J.V.D. Werbate, een topograaf uit Oost-Indië karteert in West Indie; De eerste topografische kaarten van de Nederlandse Antillen. In *Caert Thresoor* (2005-1), 3-13
- Kroonenberg, M. (1948) De economische ontwikkeling. In P.A. Kasteel (red.) *Oranje en de zes Caraïbische parelen* (pp. 433-471). Amsterdam, De Bussy.
- Kunst, A.J.M. (1981) *Recht, commercie en kolonialisme in West-Indië vanaf de zestiende eeuw tot in de negentiende eeuw*. Zuthpen, De Walburg Pers.
- Kuyp, J.H. van der en H.R. Fingal (1975) *Witboek over de Status Aparte*. Aruba, Departement Staatkundige Structuur Eilanden.

- Kwartzsz, L.C. (1955) Aruba, we zullen er heus wel komen. In *Christoffel*, oktober 1955: 133-140.
- Laar, C. van (1998) Memorie van geheyme consideratien. In M. Coomans-Eustatia, H.E. Coomans en T. van der Lee (red.) *Breekbare banden; Feiten en vizies over Aruba, Bonaire en Curaçao na de Vrede van Munster 1648-1998* (pp. 53-99) Bloemendaal, Stichting. Libri Antilliani. [oorpr. 1747].
- Lampe, A. (1984) Las Antillas Holandesas y su Independencia peculiar. In *El Caribe Contemporáneo* (8), 27-36.
- (1988) *Yo te nombre Libertad; Iglesia y estado en la sociedad esclavista de Curacao (1816-1863)*. Nijmegen, zonder uitgever.
- (1991) De vestiging van een katholiek regime op Curaçao, 1824-1860. In A. Lampe (red.) *Kerk en maatschappij op Curaçao*. Curaçao, zonder uitgever.
- (1992) *La descolonización interrumpida; El caso de las holandesas en el Caribe*. Oranjestad, Charuba.
- (1994) Pro Autonomy; A Commentary on the Papers. In A. Lampe (ed.) *The Future Status of Aruba and the Netherlands Antilles* (pp. 78-82). Oranjestad, Fundacion pa Investigacion y Informacion (FUNDINI).
- (2001a) *Mission or Submission; Moravian and Catholic Missionaries in the Dutch Caribbean during the 19th Century*. Göttingen, Vanderhoeck and Ruprecht.
- (2001b) *The Recolonization of Aruba*. In A. G. Ramos and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads; Politics in the Non-Independent Caribbean* (pp. 106-114). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Lampe, A. (ed.) (1994) *The Future Status of Aruba and the Netherlands Antilles*. Oranjestad, Fundacion pa Investigacion y Informacion (FUNDINI).
- Lampe, H.E. (1932) *Aruba; Voorheen en thans*. 's-Gravenhage, Veltman.
- Lampe, W.F.M. (1968) *In de schaduw van de gouverneurs*. Aruba, De Wit.
- (1971) *Buiten de schaduw van de gouverneurs*. Aruba, De Wit.
- Langemeyer, F.S. (1922) Ver van 's werelds strijdgewoel, Sint Maarten 1918-1920. In *West-Indische Gids* jg. 20: 193-219.
- Lassere G. and A. Mabileu (1993) The French Antilles and their Status as Overseas Departments. In H. Beckles and V. Shepherd (eds.) *Caribbean Freedom; Economy and Society from Emancipation to the Present* (pp. 444-454). Kingston, Ian Randle Press.
- Lewis, A. (1993) The 1930s Social Revolution. In H. Beckles and V. Shepherd (eds.) *Caribbean Freedom; Economy and Society from Emancipation to the Present* (pp. 376-392). Kingston, Ian Randle Press.
- Lewis, G.K. (1968) *The Growth of Modern West-Indies*. New York, Monthly Review Press.
- (1983) *Main Currents in Caribbean Thoughts; the historical Evolution of the Caribbean Society in its Ideological Aspects, 1492-1900*. Baltimore, The John Hopkins University Press.

- (1985) *The Contemporary Caribbean; A general Overview*. In S. Mintz and S. Price (eds.) *Caribbean Contours* (pp. 219-250). Baltimore, The John Hopkins University Press.
- Lier, R. van (1971) *Frontier Society; A Social Analysis of the History of Surinam*. The Hague, Martinus Nijhoff (oorspr. 1949).
- Locher-Scholten, E. (2000) *Women and the Colonial State; Essays on Gender, and Modernity in the Netherlands Indies, 1900-1942*. Amsterdam University Press.
- Lucassen, L en J. Lucassen (2011) *Winnaars en verliezers, een nuchtere balans van 500 jaar immigratie*. Amsterdam, uitgeverij Bert Bakker.
- Luke, L.B. (2007) *Identity and Secession in the Caribbean, Trinidad versus Tobago, 1899-1980*. Jamaica, University of West Indian Press.
- Luiten, W.A. (1981) *Teleurgestelde verwachtingen; Enige kanttekeningen bij de methode van bevoegdhedenafbakening tussen land en eilandgebieden*. Willemstad, Universiteit van de Nederlandse Antillen.
- Lijphart, A. (1977) *Democracy in Plural Societies; A Comparative Exploration*. New Haven, Yale University Press.
- Maingot, A.P. (2004) Political Process in the Caribbean, 1970s to 2000. In B. Brereton (ed.) *General History of the Caribbean Vol 5 The Caribbean in the Twentieth Century* (pp. 312-450). Paris, UNESCO Publishing and London, MacMillan Publishers Ltd.
- Marshall, E. (2003) *Ontstaan en Ontwikkeling van het Surinaams Nationalisme; Natievorming als opgave*. Delft, Eburon.
- Martina, D.F. (2005) Het democratisch deficiet in het Koninkrijk. In A. van Romondt (red.) *Pa mr. Olindo Koolman, Gouverneur van Aruba, 1992-2004* (pp. 77-80). Aruba, Editorial Charuba/Gobik Foundation.
- Martínez-Fernández, T. (1994) *Torn between Empires; Economy, Society, and Patterns of Political Thought in the Hispanic Caribbean*. London, The University of Georgia Press.
- Martínez-Vergne, L. (2005) *Nation and Citizens in the Dominican Republic, 1880-1916*. Chapel Hill, The University of North Carolina Press.
- MacInnes, C. (1955a) Constitutional Development of the British West Indies. In *Developments towards Self-Government in the Caribbean* (pp. 3-19). The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- (1955b) British Caribbean Federation. In *Developments towards Self-Government in the Caribbean* (pp. 151-171). The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- Meel, P. (1999) *Tussen autonomie en onafhankelijkheid; Nederlands - Surinaamse betrekkingen 1954-1961*. Leiden, KITVL uitgeverij.
- Miles, W. (2001) Fifty Years of Assimilation; Assessing France's Experience of Caribbean Decolonization through Administrative Reform. In A. G. Ramos and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads; Politics in the Non-Independent Caribbean* (pp. 45-60). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Millette, J. (1999) Nationalism and Imperialism in Caribbean History. In B.W. Higman (ed.) *General History of the Caribbean Vol 6 Methodology and*

- Historiography of the Caribbean* (pp. 162-199). London, UNESCO Publishing and London, MacMillan Education Ltd.
- (2004) Decolonization, Populist Movements and the Formation of New Nations, 1945-1970. In B. Brereton (ed.) *General History of the Caribbean Vol 5 The Caribbean in the Twentieth Century* (pp. 312-450). Paris, UNESCO publishing and London, MacMillan Publishers Ltd.
- Ministerie van Buitenlandse Zaken (1952-1956) *Suriname en de Nederlandse Antillen in de Verenigde Naties I-III*. Den Haag, Staatsdrukkerij- en uitgevebedrijf.
- Nauta, O., m.m.v. M. Goede (2007) *Checks-and-balances in Caribische bestuursystemen; Een evaluatie van Aruba, de Nederlandse Antillen, Barbados, Anguilla en Saint Martin*. Amsterdam, Nauta en Van Gennip onderzoek – advies.
- Neerlandia* (1911) *Neerlandia; Orgaan van het Algemeen Nederlandsch Verbond*, Aruba-nummer jg 15 (12), december 1911.
- Nordlohne, E. (1951) *De economisch-geografische structuur van de Nederlandsche Benedenwindsche Eilanden*. Rotterdam, Van Hengel.
- Octroy (1621) Octroy. Bij de Hooge Mogende Heeren Staten Generael, verleent aan de West-Indische Compagnie, in date den derde Juni 1621. In A.J.M. Kunst, *Recht, commercie en kolonialisme in West-Indië*. 1981, Zuthphen, de Walburg Pers (p. 323-336).
- Oers, J.F. van (1997) Onderwijs op Aruba 1822-1840; Het moeizaam begin. In L. Alofs, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.) *Arubaans Akkoord* (pp. 165-176). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani/Den Haag, Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba.
- Oostindie, G. (1997) *Het paradijs overzee; De 'Nederlandse' Caraïben en Nederland*. Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker.
- (1998) Een dubbel fin du siecle. In M. Coomans-Eustatia, H.E. Coomans en T. van der Lee (red.) *Breekbare banden; Feiten en vizies over Aruba, Bonaire en Curaçao na de Vrede van Munster 1648-1998* (pp. 239-244). Bloemendaal, Stichting Libri Antilliani.
- (2006) *De parels en de kroon; Het koningshuis en de koloniën*. Amsterdam, De Bezige Bij.
- (2010a) *Postkoloniaal Nederland; Vijfenzestig jaar vergeten, herdenken, verdringen*. Amsterdam. Uitgeverij Bert Bakker.
- (2010b) De gouverneurs van de Nederlandse Antillen; Taken, omgeving en profiel sinds 1815. In G. Oostindie (red.) *De gouverneurs van de Nederlandse Antillen sinds 1815* (pp. 11-24). Leiden, KITLV Uitgeverij.
- Oostindie, G. en I. Klinkers (2001a) *Knellende koninkrijksbanden; Het Nederlandse dekolonisatiebeleid in de Caraïben, 1940-2000. Deel 2: 1940-1954*. Amsterdam University Press.
- (2001b) *Knellende koninkrijksbanden; Het Nederlandse dekolonisatiebeleid in de Caraïben, 1940-2000. Deel 2: 1954-1954-1975*. Amsterdam University Press.

- (2001c) *Knellende koninkrijksbanden; Het Nederlandse dekolonisatiebeleid in de Caraïben, 1940-2000. Deel 3: 1975-2000*. Amsterdam University Press.
- (2003) *Decolonizing the Caribbean; Dutch Policies in a Comparative Perspective*. Amsterdam University Press.
- Oostindie, G. en P. Verton (1998) *Ki sorto di Reino? / What kind of Kingdom?; Verwachtingen van Antillianen en Arubanen omtrent het Koninkrijk*. Den Haag, Sdu Uitgevers.
- Paula, A. (1989) *Hoofdmomenten uit de staatkundige ontwikkeling van de Nederlandse Antillen*. Curaçao, Centraal Historisch Archief (Lantèrnu 9).
- Peet, H van (1984) *De besluitvorming over de decentralisatie van landstaken op de Nederlandse Antillen*. Leiden, Universiteit van de Nederlandse Antillen, Caraïbische Afdeling, KITLV / Amsterdam, Stichting voor Culturele Samenwerking STICUSA.
- Phalen, J.H. (1977) *Kinship, Color and Ethnicity; Integrative Ideologies in Aruba*. Netherlands Antilles. New York, State University of New York.
- Pietersz, J.A. (1985) *De Arubaanse arbeidsmigratie 1890-1930; Drie studies over de trek van arbeiders in het Caraïbisch gebied voor de Tweede Wereldoorlog*. Leiden, Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, Caraïbische Afdeling.
- (1997) De trek van Arubaanse arbeiders, 1970-1930. In L. Alofs, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.) *Arubaans Akkoord* (pp. 213-219). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani/Den Haag, Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba.
- Plante Feburé, J. (1918) *West-Indië in het Parlement, 1897-1917; Bijdrage tot de Nederlands koloniaal-politieke geschiedenis*. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff.
- Premdas, R. (1998) *Secession and Self-Determination in the Caribbean: Nevis and Tobago*. St. Augustin, School of Continuing Studies, University of West Indies.
- (1999) Identity and Secession in Nevis. In J.M. Carion (ed.) *Identity, Secession and Culture in the Caribbean* (pp. 11-36). San Juan, Institute of Caribbean Studies.
- (2000) Diversity and Liberation in the Caribbean: The Decentralist Policy Challenge in the New Millennium. In K. Hall and D. Benn (eds.) *Contending with Destiny; The Caribbean in the 21st Century* (pp. 161-178). Kingston, Ian Randle Press.
- Prins, E.J. (1955) *Ontstaan en overzicht van de rechten op de gronden op Aruba*. (ongepubliceerde doctoraalscriptie).
- Prins, P. (1997) Eindeloos getob?; De expeditie van Paulus Printz. In L. Alofs, W. Rutgers en H.E. Coomans (red.) *Arubaans Akkoord* (127-134). Bloemendaal, Stichting Libri Antiyani/Den Haag, Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba.
- Putte, F. van (1990) *Dede pikiña ku su bisina; Papiamentu-Nederlands en de onverwerkt verleden tijd*. Zutphen, Walburg Pers.
- (1997) De Nederlandse koloniale taalpolitiek op de Benedenwindse Antillen. In K. Groeneboer (red.) *Koloniale taalpolitiek in Oost en West; Nederlands-Indie, Suriname, Nederlandse Antillen, Aruba*. Amsterdam University Press.

- Proudfoot, M.J. (1950) *Population Movements in the Caribbean*. Caribbean Commission, Central Secretariat / New York, Negroes University Press.
- Quast, J.F. (1925) Lago Oil & Transport Company, Ltd op Aruba. In *West-Indische Gids* jg. 7: 265-270.
- Ramos, A. (2001) Caribbean Territories at the Crossroads. In A. G. Ramos and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads; Politics in the Non-Independent Caribbean* (pp. xii-xxi). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Ramos, A.G and A. I. Rivera (2001) Puerto Rico; Regional Transformations and Political Change. In A. G. Ramos and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads; Politics in the Non-Independent Caribbean* (pp. 1-27). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Ramos, A. G. and A. I. Rivera (eds.) *Islands at the Crossroads; Politics in the Non-Independent Caribbean*. Kingston, Ian Randle Publishers.
- Ramsoedh, H. (2007) Surinaamse sores versus Nederlandse mores; Politieke conflicten in de koloniale tijd. In P. Meel en H. Ramsoedh (red.) *Ik ben een haan met een kroon op mijn hoofd; Pacificatie en verzet in koloniaal en postkoloniaal Suriname* (pp. 169-190). Amsterdam, Bert Bakker.
- Reinders, A. (1993) *De politieke geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba 1950-1993*. Zutphen, De Walburg Pers.
- Renkema, W.E. (1976) Anno 1869, Curaçao los van Nederland?, dat nooit. In *Kristof* 3(1): 1-8.
- (1981) *Het Curaçaose plantagebedrijf in de 19e eeuw*. Zutphen, De Walburg Pers.
- (1983a) Een Curaçaos adres tegen het regeringsreglement van 1848. In *Lantèrnu* (vol. 1, afl. 2): 42-43.
- (1983b) De samenstelling van de Raad van Politie en Koloniale Raad van Curaçao. In *Lantèrnu* (vol. 1, afl. 2): 12-19.
- (2009) *Een leven in de West; Van Raders en zijn werkzaamheden op Curaçao*. Leiden, KITLV Uitgeverij.
- Ridderstaat, J.R. (2007) *The Lago Story; The compelling Story of an Oil Company on the Island of Aruba*. Oranjestad, Editorial Charuba.
- Rivera, A. I. (2009) US Non-Incorporated Territories in the Caribbean; Factors contributing to Stalemate and Potential Political Change in Puerto Rico and the US Virgin Islands. In P. Clegg and E. Pantojas-García (2009) *Governance in the Non-Independent Caribbean; Challenges and Opportunities in the Twenty-first Century* (pp. 45-60). Kingston, Ian Randle Publishers.
- Rodney, W. (1981) *A History of the Guyanese Working People, 1881-1905*. Baltimore, The John Hopkins University Press.
- Röling, B.V.A. (1980) Het recht op zelfbeschikking. In H. Meyers (red.) *Volkenrechtelijke aspecten van de Antilliaanse onafhankelijkheid* (pp. 131-156). Alphen aan de Rijn, H.D. Tjeenk Willink.
- Römer, R.A. (1979) *Een volk op weg / Un pueblo na kaminda*. Zutphen, De Walburg Pers.

- (2003) Beeldvorming en politiek; Een diachronische analyse. In R.M. Allen, C. Heijes en V. Marcha (red.) *Emancipatie en acceptatie, Curaçao en Curaçaoenaars; Beeldvorming en identiteit honderdveertig jaar na de slavenij* (pp. 18-13). Amsterdam, Uitgeverij SWP.
- Römer-Kenepa, N. (1983) De betekenis van de Raad van Politie van Bonaire na 1865. In *Lantèrnu* 1(2), 20-27.
- Rosheuvél, Ch. A. (1989) *Van West naar Oost; De rol van de Curaçaoose Rode-Kruiscolonne in het voormalig Nederlands Oost-Indië*. Zutphen, De Walburg Pers.
- Rouse-Jones, M. (1999) Historiography of the Leeward Islands and the Virgin Islands. In B.W. Higman (ed.) *General History of the Caribbean Vol 6 Methodology and Historiography of the Caribbean* (pp. 531-543). London, UNESCO publishing and London, MacMillan Education Ltd.
- Rutgers, W. (1994) *Schrijven is zilver, spreken in goud; Oratuur, auratuur en literatuur van de Nederlandse Antillen en Aruba*. Utrecht, academisch proefschrift.
- Ryan, S. (1972) *Race and Nationalism in Trinidad and Tobago*. Toronto, University of Toronto Press.
- (1995) The Decline of Good Governance in the Anglophone Caribbean. In Koninkrijksymposiumcommissie (red.) *Deugdelijkheid van bestuur in kleine landen*. Aruba, Koninkrijksymposiumcommissie.
- Rijn, A. van (2005) Toezicht en toetsing in koninkrijksverhoudingen. In A. van Romondt, A. van Vliet, L. Gomez, F.R. Sint Jago, J. de Haan en L. Milliard (red.) *Wij Juliana; Gedenkboek 50 jaar Statuut, een koninkrijksbundel* (pp. 303-310). Aruba, Editorial Charuba/Gobik Foundation.
- San Minguel, P.L. (2005) *The Imagined Island; History, Identity and Utopia in Hispaniola*. Chapel Hill, The University of North Carolina.
- Schalkwijk, M. (2004) Reflections on the Relationship between State, Economy, Civil Society and Democracy. In Jack Mencke (ed.) *Political Democracy and the Market in the Caribbean*. Paramaribo, Anton de Kom University of Suriname.
- Schiltkamp, J. (1972) *Bestuur en rechtspraak in de Nederlandse Antillen ten tijde van de West-Indische Compagnie*. Curaçao, Rechtshogeschool van de Nederlandse Antillen.
- Schiltkamp, J.A. en J. Th. de Smidt (red.) (1978a) *West Indisch Plakaatboek; Publicaties en andere wetten alsmede de oudste resoluties betrekking hebbende op Curaçao, Aruba, Bonaire I: 1638-1782*. Amsterdam, S. Emmering.
- (1978b) *West Indisch Plakaatboek; Publicaties en andere wetten alsmede de oudste resoluties betrekking hebbende op Curaçao, Aruba, Bonaire II: 1782-1816*. Amsterdam, S. Emmering.
- Schrils, J.M.R. (1990) *Een democratie in gevaar; Een verslag van de situatie op Curaçao tot 1987*. Assen, Van Gorcum.
- (2003) Emancipatie en onze politieke cultuur. In R.M. Allen, C. Heijes en V. Marcha (red.) *Emancipatie en acceptatie, Curaçao en Curaçaoenaars;*

- Beeldvorming en identiteit honderdveertig jaar na de slavenij* (pp. 117-127). Amsterdam, Uitgeverij SWP.
- Schutte, G.J. (1974) *De Nederlandse patriotten en de koloniën; Een onderzoek naar hun denkbeelden en optreden, 1770-1800*. Utrecht, academisch proefschrift / Groningen, H.D. Tjeenk Willink (Historische Studies 29).
- Sekou, L. (1994) *Stirring Gales at the Frontier; Charting a new Course from St. Martin's Day to National Unification*. In A. Lampe (ed.) *The Future Status of Aruba and the Netherlands Antilles* (pp. 53-62). Oranjestad, Fundacion pa Investigacion y Informacion (FUNDINI).
- Shnookal, D. (ed.) (2007) *José Martí reader, writings on the Americas*. Melbourne, Ocean Press.
- Sjiem Fat, P.V. (1984) *Toelating, verblijf, vestiging en uitzetting in de Nederlandse Antillen in de negentiende eeuw*. In *Koperen Polyfonie* (pp. 316-336). Willemstad, Universiteit van de Nederlandse Antillen.
- (1986) *Biba Willem Sassen; De procureur-generaal mr. W.K.C. Sassen Jz. (1870-1871); Curaçaos rechtsleven in de 19^e eeuw*. Zutphen, De Walburg Pers.
- Smeehuizer J. en H. Ziekenoppasser (2005) *Nederland heeft geen financieel-economisch belang bij een grenzeloos koninkrijk*. In A.G. Broek (red.) *Christen Democratische Verkenningen; Antillen/Aruba uit de gunst* (pp. 124-135). Amsterdam, Boom uitgeverijen.
- Smeulders, T. (1987) *Papiamentu en onderwijs; Veranderingen in beeld en betekenis van de volkstaal op Curaçao*. Nijmegen, in eigen beheer.
- Smith, A.D. (1981) *The Ethnic Revival in the Modern World*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Sluis, M. (2004) *De Antillen bestaan niet; De nadagen van een fictief land*. Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker.
- (2010) *Een koloniale speeltuin*. Amsterdam, Prometheus / Rotterdam, NRC Handelsblad.
- Soest, J. van (1977) *Olie als water; De Curaçaose economie in de eerste helft van de twintigste eeuw*. Zutphen, De Walburg Pers.
- (1978) *Trustee of the Netherlands Antilles*. Zutphen, De Walburg Pers.
- (1979) *Organizations for Economic Development in the Netherlands Antilles, 1937-1953*. In *Caribbean Studies* 19 (3/4), 69-86.
- (1980) *De betrekkingen tussen Curaçao en Venezuela; Een historische analyse*. Willemstad, Universiteit van de Nederlandse Antillen.
- (1981) *De stem van Curaçao; Een inleiding tot de geschiedenis van de Curaçaose Eilandsraad*. Curaçao, Eilandgebied Curaçao.
- Spits, A.I. (1959) *De internationale erkenning van de nieuwe status van Suriname en de Nederlandse Antillen*. In *De Gids* jg. 119: 137-145.
- Spitz, G. (1955) *La Martinique et ses institutions depuis 1948*. In *Developments towards Self-Government in the Caribbean* (pp. 112-122). The Hague, W. van Hoeve Ltd.

- Staatscommissie (1856) *Tweede rapport der Staatscommissie benoemd bij K.B. van 29 november 1853, no. 66, tot het voorstellen van maatregelen ten aanzien van de slaven in de Nederlandse koloniën*. 's-Gravenhage, Van Cleef.
- Staten van Curaçao (1942) *Rapport naar aanleiding van een studiereis van leden van de Staten van Curaçao naar het eiland Aruba*. Bijlage bij de notulen van de Staten van Curaçao van 26 Augustus 1942, No. 11.
- Stienstra, P. (1988) The economic History of Gold and Phosphate Mining on Aruba, Netherlands West Indies, 1824-1920. In L. van der Steen (red.) *Studies in the honor of Dr. Pieter Wagemaker Hummelinck* (pp. 227-253). Amsterdam, Foundation for Scientific Research in Surinam and the Netherlands Antilles (vol 123).
- Stone, C. (1985) A Political Profile of the Caribbean. In S. Mintz and S. Price (eds.) *Caribbean Contours* (pp. 13-54). Baltimore, The John Hopkins University Press.
- Sutton, P. (1993) U.S. Intervention, Regional Security, and Militarization in the Caribbean. In A. Payne and P. Sutton (eds.) *Modern Caribbean Politics* (pp. 277-293). Kingston, Ian Randle Press.
- Tang, D.J. (2010) Oskar Helfrich, 1919-1921. In G. Oostindie (red.) *De gouverneurs van de Nederlandse Antillen sinds 1815* (pp. 131-137). Leiden, KITLV Uitgeverij.
- Try Ellis, W. de la. (1981) *Antilliana; Verzameld werk*. Zutphen, De Walburg Pers.
- Velden, B.D. van der (2011) *Ik lach met Grotius en al die prullen; Een rechtseschiedenis van Curaçao*. Amsterdam, Carib Publishing / Uitgeverij SWP.
- Verton, P. (1977) *Politieke dynamiek en dekolonisatie*. Alphen aan de Rijn, Samsom Uitgeverij.
- (1986) Wat vindt U van een toekomstige band met Nederland? In *Nos Futuro* (pp. 181-195). Curaçao, Universiteit van de Nederlandse Antillen / Zutphen, De Walburg Pers.
- Voges, E. (1982) Het Vredegerecht op Aruba. In R. Römer en J. Spruit (red.) *Een decennium later* (pp. 107-117). Willemstad, Universiteit van de Nederlandse Antillen.
- Vuurde, R. van (1998) *Engeland, Nederland en de Monroeleer, 1895-1914, Europese belangenbehartiging in de Amerikaanse invloedssfeer*. Amsterdam, De Bataafsche Leeuw.
- Waldijk, B. en S. Legêne (2009) Ethische politiek in Nederland; Cultureel burgerschap tussen overheersing, opvoeding en afscheid. In M. Bloembergen en R. Raben (red.) *Het koloniale beschavingsoffensief; Wegen naar het nieuwe Indië, 1890-1950* (pp. 121-142). Leiden, KITLV Uitgeverij.
- Wallace, E. (1993) The Break-Up of the British West Indies Federation. In H. Beckles and V. Shepherd (eds.) *Caribbean Freedom; Economy and Society from Emancipation to the Present* (pp. 455-466). Kingston, Ian Randle Press.
- Waltmans, H. en G. Groothoff (1999) *Aruba, Curaçao en Bonaire aan het begin van de twintigste eeuw*. 's-Gravenhage, Algemeen Nederlands verbond.

- Wehry, G. (1988) *Nederland en het Caraïbisch bekken*. 's-Gravenhage, Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael.
- Wells, H. (1955a) Constitutional Development in Puerto Rico. In *Developments towards Self-Government in the Caribbean* (pp. 72-82). The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- (1955b) Outline of the Constitutional Development of the United States Virgin Islands. In *Developments towards Self-Government in the Caribbean* (pp. 86-92). The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- (1955c) The Nature of Puerto Rican Government and Politics. In *Developments towards Self-Government in the Caribbean* (pp. 134-142). The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- (1955d) Outline of the Nature of the United States Virgin Islands Politics. In *Developments towards Self-Government in the Caribbean* (pp. 145-148). The Hague, W. van Hoeve Ltd.
- Went, F. (1902) *Rapport omtrent den toestand van land- en tuinbouw op de Nederlandse Antillen*. Overdruk uit Koloniaal Verslag 1902.
- Werkgevers (1970) *Werkgevers- en werknemersorganisaties in de Nederlandse Antillen*. Curaçao, zonder uitgever.
- Werkgroep Deugdelijkheid van Bestuur (1997) *Calidad / Kwaliteit; Rapport van de Arubaanse werkgroep 'Deugdelijkheid van Bestuur'*. Aruba, zonder uitgever.
- Werkgroep Jesurun (2004) *Nu kan het... nu moet het! / The time is now, let's do it! / Awor por, ban p'e! Advies Werkgroep Bestuurlijke en Financiële Verhoudingen Nederlandse Antillen*. Zonder plaats, zonder uitgever.
- Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (2007) *Identificatie met Nederland*. Amsterdam, Amsterdam University Press
- Wilder, G. (2005) *The French Imperial Nation-State; Negritude and Colonial Humanism between the Two World Wars*. Chicago, The University of Chicago Press.
- Willemsen, G. (1980) *Koloniale politiek en transformatieprocessen in een plantage-economie, Suriname 1873-1940*. Rotterdam, Erasmusuniversiteit (ongepubliceerd proefschrift).
- Williams, E. (1962) *History of the People of Trinidad and Tobago*. London, Andre Deutsch.
- (1978) *From Columbus to Castro; The History of the Caribbean 1492-1969*. London, Andre Deutsch.
- Wit, H. de (1951) *Suriname en de Nederlandse Antillen; Een overzicht van de twee rijkdelen in Amerika*. 's-Gravenhage, Uitgeverij W. van Hoeve.
- Zwan, J. van der en S. Merryweather (1948) N.V. Arend Petroleum Maatschappij. In P. Kasteel (red.) *Oranje en de zes Caraïbische parelen* (pp. 445-8). Amsterdam, De Bussy.

Curriculum vitae

Lucas Johannes (Luc) Alofs is geboren op 4 juli 1960 in Kilder (gemeente 's-Heerenberg, Gelderland). Hij was leerling van het Katholiek Gelders Lyceum te Arnhem en studeerde Culturele Antropologie aan de Katholieke Radboud Universiteit te Nijmegen, alwaar hij in 1988 zijn doctoraal diploma behaalde. Luc Alofs woont en werkt sinds 1990 op Aruba. Hij is docent aan het Instituto Pedagogico Aruba en curator van het Historisch Museum Aruba. Daarnaast publiceert hij over cultuur, geschiedenis en maatschappelijke ontwikkeling op Aruba. Van zijn hand verscheen onder meer 'Ken ta Arubiano?; Sociale integratie en natievorming op Aruba' (samen met Leontine Merkies, 1990, 2001), 'Slaven zonder Plantage; Slavernij en emancipatie op Aruba, 1750-1963' (1997, 2003) en 'The Aruba Heritage Guide; Aruba's Intangible Cultural Heritage, an Inventory' (2004).